

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

PL. ÚS 19/07-50

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. septembra 2007 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Juraja Horvátha, Jána Lubyho, Milana Ľalíka, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti I. Š., K., zastúpeného advokátom JUDr. M. B., B., ktorou namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb poslancov Obecného zastupiteľstva obce K. konaných 2. decembra 2006, za účasti A. K., K., takto

r o z h o d o l :

Výsledok volieb poslancov Obecného zastupiteľstva obce K. konaných 2. decembra 2006 v časti týkajúcej sa zvolenia A. K., K., za poslankyňu Obecného zastupiteľstva obce K. z r u š u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. decembra 2006 doručená sťažnosť I. Š., K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. M. B., B., podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ktorou namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb poslancov Obecného zastupiteľstva obce K. (ďalej len „obecné zastupiteľstvo“) konaných 2. decembra 2006. Sťažnosť smeruje proti A. K., K. (ďalej len „odporkyňa“), ktorá vo voľbách do obecného zastupiteľstva získala 102 hlasov a podľa zápisnice miestnej volebnej komisie (ďalej len „volebná komisia“) bola zvolená za poslankyňu obecného zastupiteľstva. Odporkyňa kandidovala vo voľbách za Slovenskú demokratickú a kresťanskú úniu - Demokratickú stranu.

Zo sťažnosti i z predložených príloh vyplynulo, že sťažovateľ kandidoval vo voľbách do obecného zastupiteľstva za stranu Smer - sociálna demokracia a získal 102 hlasov, pričom do zoznamu voličov bolo zapísaných 460 voličov. Obálky s hlasovacími lístkami boli vydané pre 351 voličov a pre voľby poslancov bolo odovzdaných 347 platných hlasovacích lístkov. Podľa zápisnice volebnej komisie sťažovateľ nebol zvolený za poslanca obecného zastupiteľstva, hoci získal rovnaký počet hlasov ako odporkyňa (102 hlasov).

Sťažovateľ namieta, že volebná komisia pri určení toho, kto bol zvolený za poslanca obecného zastupiteľstva, nepostupovala podľa § 44 ods. 3 v spojení s § 44 ods. 2 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 346/1990 Zb.“), v zmysle ktorých, ak pri voľbách poslancov obecného zastupiteľstva získajú rovnaký počet platných hlasov dvaja alebo viacerí kandidáti rôznych politických strán alebo nezávislých poslancov, určí miestna volebná komisia z nich poslanca žrebom.

Podľa sťažovateľa *„Tým, že volebná komisia bez vykonania žrebovania, tak ako ukladá volebný zákon, určila svojvoľným výberom za poslanca jedného z kandidátov, ktorí získali vo voľbách rovnaký počet hlasov, dopustila sa porušenia povinnosti ustanovenej v § 44, ods. 3 zákonom NR SR č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov“*, a tým *„neoprávnene zvýhodnila jedného kandidáta pred druhým, čím bol porušený čl. 30, ods. 4 Ústavy SR“*.

Na základe argumentov uvedených v sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci jeho sťažnosti prijal nasledovné rozhodnutie:

„Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje výsledok volieb do obecného zastupiteľstva obce K., konaných dňa 2. decembra 2006.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. PL. ÚS 19/07-12 zo 4. apríla 2007 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval odporkyňu, aby sa vyjadrila k sťažnosti. Vo vyjadrení, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 14. mája 2007, odporkyňa okrem iného uvádza:

„Vo voľbách... som kandidovala na poslankyňu obecného zastupiteľstva obce K. Po ukončení volieb miestna volebná komisia mi odovzdala osvedčenie o zvolení za poslanca obecného zastupiteľstva. ...

Ako kandidátka na poslanca som nemohla byť zo zákona prítomná vo volebnej miestnosti pri sčítavaní hlasov a pri vyhotovovaní zápisnice miestnej volebnej komisie o výsledku volieb v obci.

V dôsledku uvedeného nemôžem posúdiť, či postup miestnej volebnej komisie pri zisťovaní výsledkov volieb v obci bol v súlade s ustanoveniami zákona č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov.

Neústavnosť a nezákonnosť volieb na poslanca obecného zastupiteľstva obce K. môže posúdiť jedine Ústavný súd Slovenskej republiky...

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky budem v plnom rozsahu rešpektovať, pretože je mojou občianskou povinnosťou dodržiavať Ústavu Slovenskej republiky a zákony Slovenskej republiky.“

V ďalšom priebehu dokazovania ústavný súd prostredníctvom starostu obce zistil, že volebná komisia, ktorá zabezpečovala priebeh napadnutých volieb poslancov obecného zastupiteľstva, pôsobila v nasledovnom zložení: predsedníčka komisie - J. H., K. (delegovaná Slovenskou demokratickou a kresťanskou úniou - Demokratickou stranou)

a členovia M. H., K. (delegovaná Kresťansko - demokratickým hnutím), S. P., K. (delegovaný Ľudovou stranou - Hnutie za demokratické Slovensko), R. V., K. (delegovaná stranou Smer - sociálna demokracia), a A. K., K.

Ústavný súd členov volebnej komisie prípismi z 21. mája 2007 vyzval, aby sa vyjadrili k sťažnosti s osobitným zreteľom na to, akým spôsobom volebná komisia určila, kto bol zvolený za poslanca obecného zastupiteľstva v súvislosti s tým, že sťažovateľ a odporkyňa získali rovnaký počet hlasov.

Vo vyjadrení predsedníčky komisie J. H., ktoré bolo ústavnému súdu doručené 7. júna 2007, sa okrem iného uvádza:

„Miestna volebná komisia (t. j. všetci členovia komisie aj zástupca politickej strany Smer Sociálna demokracia) rozhodla o tom, že A. K. bola zvolená za poslankyňu obecného zastupiteľstva podľa abecedy kandidátov, pričom sme si neuvedomili, že kandidáti, ktorí získali rovnaký počet hlasov sú z rôznych politických strán. ...

Miestna volebná komisia neurčila A. K. za poslankyňu obecného zastupiteľstva žrebom, pretože sme si neuvedomili, že ide o kandidátov rôznych politických strán. ...

Pri rozhodovaní o zvolení za poslankyňu obecného zastupiteľstva A. K. miestna volebná komisia, t. j. všetci jej členovia nemali v úmysle porušiť zákon alebo poškodiť na volebnom práve sťažovateľa I. Š.“

Ústavnému súdu boli k sťažnosti doručené aj vyjadrenia ďalších členov volebnej komisie M. H., S. P. a R. V., v ktorých obdobne ako predsedníčka volebnej komisie zhodne uviedli, že odporkyňa bola za zvolenú poslankyňu obecného zastupiteľstva určená podľa abecedy, a nie žrebom ako ustanovuje zákon č. 346/1990 Zb. v ustanovení § 44 ods. 3. Vyjadrenie ďalšej členky volebnej komisie A. K. nebolo v určenej lehote a ani do dňa prerokovania sťažnosti ústavnému súdu doručené.

II.

Relevantná právna úprava

Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy.

Podľa čl. 30 ods. 4 ústavy občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.

Podľa § 63 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd môže

- a) vyhlásiť voľby za neplatné,
- b) zrušiť napadnutý výsledok volieb,
- c) zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený,
- d) sťažnosť zamietnuť.

Podľa § 63 ods. 2 zákona o ústavnom súde v prípadoch uvedených v odseku 1 písm. a) až c) ústavný súd rozhoduje nálezom.

Podľa § 44 ods. 1 zákona č. 346/1990 Zb. za poslancov obecného (mestského) zastupiteľstva sú zvolení kandidáti, ktorí získali vo volebnom obvode najväčší počet hlasov.

Podľa § 44 ods. 2 zákona č. 346/1990 Zb. ak vo volebnom obvode získajú dvaja alebo viacerí kandidáti tej istej politickej strany rovnaký počet platných hlasov, je zvolený za poslanca kandidát v poradí uvedenom na kandidátnej listine príslušnej politickej strany.

Podľa § 44 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb. ak nemožno zistiť, kto je zvolený za poslanca obecného (mestského) zastupiteľstva podľa odseku 2 preto, že ide o kandidátov rôznych politických strán alebo nezávislých kandidátov, miestna volebná komisia určí z nich poslanca žrebom.

III.

Východiská pre rozhodnutie ústavného súdu

A. Skutkové zistenia

Na základe sťažnosti, zápisnice volebnej komisie a vykonaného dokazovania ústavný súd zistil nasledovné skutočnosti:

Sťažovateľ a odporkyňa získali vo voľbách poslancov obecného zastupiteľstva konaných 2. decembra 2006 rovnaký počet hlasov (102 hlasov).

Sťažovateľ kandidoval za politickú stranu Smer - sociálna demokracia a odporkyňa za politickú stranu Slovenská demokratická a kresťanská únia - Demokratická strana, t. j. kandidovali za rôzne politické strany.

V zápisnici volebnej komisie nie je uvedené, na akom základe bolo určené, že za poslankyňu obecného zastupiteľstva bola zvolená odporkyňa, pričom zápisnicu podpísali všetci členovia volebnej komisie a neuviedli v nej žiadne výhrady k priebehu a zisteným výsledkom volieb.

Predsedička volebnej komisie a ďalší traja členovia volebnej komisie vo vyjadrení zaslanom ústavnému súdu zhodne uviedli, že odporkyňa bola za zvolenú poslankyňu obecného zastupiteľstva určená podľa abecedného poradia, a nie žrebom ako ustanovuje § 44 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb.

Na základe uvedených zistení považoval ústavný súd za preukázané, že volebná komisia pri určení toho, že za poslankyňu obecného zastupiteľstva bola zvolená odporkyňa, nepostupovala podľa § 44 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb., hoci tak postupovať mala.

B. Právne východiská

Z § 44 ods. 3 v spojení s § 44 ods. 2 zákona č. 346/1990 Zb. vyplýva, že ak dvaja alebo viacerí kandidáti rôznych politických strán alebo nezávislých kandidátov získajú vo voľbách poslancov obecného zastupiteľstva rovnaký počet hlasov, miestna volebná komisia z nich určí poslanca žrebom. Účelom tohto ustanovenia je zabezpečiť občanom uchádzajúcim sa vo voľbách o funkciu poslanca obecného zastupiteľstva prístup k tejto volenej funkcii za rovnakých podmienok, t. j. prostredníctvom § 44 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb. sa garantuje základné právo občanov podľa čl. 30 ods. 4 ústavy. Za týchto okolností nedodržanie postupu podľa § 44 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb. miestnou volebnou komisiou (bez ohľadu na to, či úmyselne alebo z neobanlivosti) má v konečnom dôsledku za následok porušenie čl. 30 ods. 4 ústavy, a teda neústavnosť volieb.

Z výsledkov dokazovania vyplýva, že volebná komisia nepostupovala pri určení toho, kto bol zvolený za poslanca podľa § 44 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb., t. j. neurčila poslanca žrebom, a to napriek tomu, že tak postupovať mala, keďže podľa výsledkov volieb sťažovateľ a odporkyňa získali vo voľbách poslancov obecného zastupiteľstva rovnaký počet hlasov (102 hlasov), pričom vo voľbách kandidovali za rôzne politické strany. Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že volebná komisia svojím postupom pri určení, kto bol zvolený za poslanca obecného zastupiteľstva, porušila základné právo sťažovateľa podľa čl. 30 ods. 4 ústavy.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou dožaduje, aby ústavný súd zrušil napadnutý výsledok volieb do obecného zastupiteľstva konaných 2. decembra 2006.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu len hrubé a závažné alebo opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb môže byť príčinou pre uplatnenie právomoci ústavného súdu, ktorá mu umožňuje rozhodnúť podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde, teda zmeniť dosiahnutý výsledok volieb súdnym rozhodnutím. Namietané nezákonné konanie musí mať priamy vplyv na dosiahnutý výsledok volieb (napr. PL. ÚS 13/02, PL. ÚS 94/07, mutatis mutandis PL. ÚS 18/99 alebo PL. ÚS 74/07).

Opierajúc sa o doterajšiu judikatúru ústavný súd zdôrazňuje, že každé konanie (postup), ktoré má za následok porušenie základného práva občana podľa čl. 30 ods. 4 ústavy, ktorý sa uplatnením svojho pasívneho volebného práva uchádza o volenú funkciu, predstavuje hrubé, resp. závažné porušenie volebných predpisov.

V danom prípade postupom volebnej komisie, ktorá nerešpektovala ustanovenie § 44 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb. pri určení, kto bol zvolený za poslanca obecného zastupiteľstva, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 30 ods. 4 ústavy, a teda k hrubému, resp. závažnému porušeniu volebných predpisov. Preto ústavný súd vyhovel návrhu sťažovateľa a podľa § 63 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil výsledok volieb poslancov obecného zastupiteľstva konaných 2. decembra 2006 v časti týkajúcej sa zvolenia A. K. za poslankyňu.

Sťažovateľ v sťažnosti tiež žiadal, aby mu bola priznaná náhrada trov konania.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Z citovaného vyplýva, že oprávnenie ústavného súdu uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy, ktoré mu vznikli v súvislosti s konaním pred ústavným súdom, je fakultatívne. V danom prípade ústavný súd vzhľadom na charakter tohto konania, ako aj skutočnosť, že odporkyňa svojím konaním nezavinila okolnosti, ktoré viedli sťažovateľa k podaniu sťažnosti, dospel k záveru, že oprávnenie dané mu § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde nevyužije, a preto nepriznal sťažovateľovi úhradu trov konania.

Nad rámec tohto rozhodnutia ústavný súd považoval za potrebné poukázať na § 11 ods. 9 zákona č. 346/1990 Zb., podľa ktorého sú volebné komisie a ich útvary zriadené na celé volebné obdobie. Keďže k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 30 ods. 4

ústavy, a tým aj k neústavnosti a nezákonnosti volieb do obecného zastupiteľstva došlo postupom volebnej komisie, nie je vzhľadom na okolnosti prípadu potrebné vykonať nové voľby, ale ústavnosť a zákonnosť postupu volebnej komisie, a tým aj odstránenie stavu, ktorým došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 30 ods. 4 ústavy, je možné a potrebné zabezpečiť bezodkladným zvolením zasadnutia volebnej komisie, na ktorom volebná komisia určí toho, kto bol zvolený za poslanca obecného zastupiteľstva (sťažovateľ alebo odporkyňa) postupom podľa § 44 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb., t. j. žrebom. Z výrokovej časti tohto nálezu zároveň vyplýva, že nadobudnutím jeho právoplatnosti, ku ktorému dôjde jeho doručením účastníkom tohto konania, zaniká odporkyni mandát poslankyne obecného zastupiteľstva.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. septembra 2007